

Sygn. akt V CSK 232/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa A. N.

przeciwko [...] Bank [...] S.A. w K.

o ustalenie i zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 listopada 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt V ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.100
(osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo A. N. przeciwko [...] Bank [...] S.A. w K. o ustalenie nieważności porozumienia rozwiązującego umowę partnerską i zapłatę kwoty 2.055.400 zł tytułem odszkodowania. Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 497.400 zł z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie oddalił apelację powoda. W motywach rozstrzygnięcia wyjaśnił, że podnosząc zarzut przedawnienia pozwany nadużył prawa podmiotowego z uwagi na rażące naruszenie zasady lojalności kontraktowej w stosunkach z powodem, jak i nieznaczne (wynoszące zaledwie trzy dni) przekroczenie przez powoda terminu dochodzenia roszczenia.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, tj. art. 118 w zw. z art. 5 k.c. i rozstrzygnięcia, czy sąd może, uznając zgłoszenie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa podmiotowego, w ogóle nie rozpoznawać przyczyn opóźnienia wierzyciela w zgłoszeniu roszczenia. W ocenie pozwanego skarga jest również oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił przyczyn opóźnienia wierzyciela w zgłoszeniu roszczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania ewentualnie oddalenie skargi oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/04, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Sformułowana przez skarżącego wątpliwość interpretacyjna na tle regulacji art. 5 k.c. nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz sprowadza się do kwestionowania zasadności stosowania art. 5 k.c. w okolicznościach sprawy. W motywach wniosku skarżący zarzuca, że Sąd Apelacyjny błędnie uznał, że podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego.

Ponadto, Sąd Najwyższy prezentuje konsekwentnie pogląd, że zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych

okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, nie publ. i z dnia 2 października 2015 r., II CSK 757/14, nie publ.). Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie możliwości kwalifikowania postępowania kontrahenta, który podnosi zarzut przedawnienia, jako nadużycia prawa podmiotowego, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Niezależnie od powyższego problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne do rozstrzygnięcia danej sprawy, musi być sformułowany na bazie wiążącego Sąd Najwyższy stanu faktycznego (art. 398¹³ §2 k.p.c.), nie może być zatem modyfikowany lub uwzględniany jedynie wybiórczo, na potrzeby sformułowania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący zasady tej nie respektuje w podstawach skargi wprost zarzucając naruszenie art. 233§1 k.p.c. i kwestionując dokonaną przez Sąd Apelacyjny ocenę dowodów, którą Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga natomiast wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

W tym zakresie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera wewnętrzną sprzeczność, nie ulega bowiem wątpliwości,

że ta sama kwestia (wykładnia art. 5 w zw. z art. 118 k.c.) nie może stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej, możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Ponadto, kluczowe znaczenie dla uznania, czy podniesiony przez stronę zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego ma ocena występujących w sprawie okoliczności. W konsekwencji o spełnieniu przesłanek nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia, na podstawie wszechstronnej oceny okoliczności sprawy, rozstrzyga sąd merytorycznie rozstrzygający sprawę, wyposażony - jak zawsze przy stosowaniu art. 5 k.c. - w znaczny zakres swobody jurysdykcyjnej (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2017 r., IV CSK 2017, IV CSK 76/16, nie publ.), a Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, mógłby zakwestionować ocenę tego sądu, gdyby była rażąco błędna i krzywdząca. Sąd Apelacyjny w motywach rozstrzygnięcia szczegółowo wyjaśnił, dlaczego w jego ocenie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego, szczegółowo wskazując, jakie konkretnie względy takie stanowisko usprawiedliwiają. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, że Sąd Apelacyjny ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).